

Pressiteade
“Valimiste vaatlemine: teooria ja praktika”
Belarus Watch
Parlamendivalimised, Eesti, 6. märts 2011

6. märtsil 2011. a oli Eestis parlamendivalimiste läbiviimist vaatlemas grupp lühiajalisi välisvaatlejaid projekti “Valimiste vaatlemine: teooria ja praktika” raames; vaatlejad olid akrediteeritud mittetulundusühingu Belarus Watch all. Vaatlejad keskendusid kõige enam valimispäeva protseduuridele nagu valimisjaoskondade avamine, hääletamine ja häälte lugemine. Vaatlejad külastasid Eestis kokku 135 valimisjaoskonda (22% kõigist valimisjaoskondadest). Vaatlejad hindasid hääletamisprotseduuri lähtuvalt rahvusvahelistest standarditest ja OSCE põhimõtetest, samuti Eesti Vabariigi Valimisseadusest.

Üldiselt oli kogu protseduur hääletamise ajal hästi korraldatud, mida märkisid ka kõik vaatlusmissiooni liikmed. Valimisjaoskondade töötajad järgisid kõiki protseduure vastavalt seadusele. Valimiskomisjonide liikmed olid väga abivalmis, koostööaldis, kompetentsed ning jagasid heameelega infot nii valijatele kui ka vaatlejatele. Töötajad suutsid ära hoida selle, et hääletataks mitmekesi koos (pereliikmed). Soovi korral anti hääletajatele suulist informatsiooni saada ka muus keeles kui eesti keeles.

Valimisjaoskondades kasutati kokkumurtud valimisedeleid, mis omakorda aitas kindlustada selle, et järgiti salajase hääletamise printsiipe. Valimisjaoskondade seintel olev informatsioon oli abiks nii valijatele kui ka vaatlejatele, selgitades täpselt, kuidas hääletamine toimub.

Tuleb märkida kõrget valimiskultuuri ja hääletajate teadlikkust protseduuridest.

Samas aga sooviksime juhtida tähelepanu protseduurireeglitest kõrvalekaldumisele häälte lugemisel. Häälte lugemisel puudus ühtne tava ja protseduurireegleid ei järgitud. Päeva jooksul kasutamata jäänud valimisedeleid ei tühistatud, nagu seda nõuavad protseduurireeglid, vaid need hoiti alles, kuni häältelugemine oli lõppenud.

Mitte kõigis valimisjaoskondades ei olnud häältelugemine läbipaistev, mõnikord juhtus, et arvud ei klappinud. Esines juhtumeid, kus mitu valimisedelit oli puudu, kui hääletamistulemuste protokoll kirjutati.

Hääletamistulemuste protokollide täitmine toimus samuti erinevalt. Vähesed vaatlusmeeskonnad said näha protokollidesse kantud arve ja seda infot ei olnud võimalik saada ka soovi korral. Samuti oli valimisjaoskonniti erinevusi protokollide saatmisel Vabariigi Valimiskomisjoni.

Mitte kokkusobivate hääletustulemuste korrigeerimine ei toimunud läbipaistvalt; selle kohta ei tehtud peaaegu mingeid kommentaare ega antud selgitusi. Protseduurireeglitest mitte kinni pidamine äratas tõsiseid kahtlusi mõne vaadeldud valimisjaoskonna hääletustulemuste õigsuses.

Probleeme esines ka seoses sellega, et häältelugemisel puudus selge ja konkreetne lõpp.

Lisaks sellele esines juhtumeid, kus valimiskabiin ei olnud piisavalt lai või ei olnud kogu ulatuses kaetud.

Raske oli tuvastada, kes olid vaatejad ja kes olid muud volitatud isikud või kõrvalised isikud, kuna nimesildid olid ainult valimiskomisjoni liikmetel. Sageli esines juhtumeid, kus vaatejatelt ei nõutud dokumenti.

Vaatamata mainitud reeglitest kõrvalekaldumistele toimus hääletamine professionaalselt ja rahulikult; samuti oli see kooskõlas riiklike ja rahvusvahelistel standarditega.

Vaatlusmissiooni kuulus kokku 28 vaatejat Valgevenest, Rootsist ja Leedust. Missioon oli korraldatud projekti "Valimiste vaatlemine: teooria ja praktika" raames ning viidi läbi kolme organisatsiooni koostöös: Belarus Watch, European Humanities University ning Belarusian Human Rights House Vilniuses (HRH). Eelmised missioonid selle projekti raames toimusid Norras, Gruusias, Leedus, Ukrainas, Poolas, Rootsis, Lätis ja Valgevenes.

Kontaktisik: Anastasiya Matchenko, +372 582 42 868.